

El Principat d'Andorra dins l'euro

Ramon Viñas i Farré

Catedràtic de Dret Internacional Privat, departament de Dret i Economia Internacionals,
Universitat de Barcelona ramonvinas@ub.edu

Resum

El Principat d'Andorra dins l'euro.
El Principat d'Andorra limita amb la zona euro. L'economia andorrana i la necessitat de regular fets (euro a Andorra) i les implicacions econòmiques i legals són motiu d'anàlisi normatiu i legal, les conseqüències dels pactes per a l'encunyació d'euros "andorrans", amb les obligacions que se'n desprenen.

Resumen

El Principado de Andorra dentro del euro.

El Principado de Andorra limita con la zona euro. La economía andorrana y la necesidad de regular hechos (euro en Andorra), las implicaciones económicas y legales son motivo de análisis normativo y legal, las consecuencias de pactos para la acuñación de euros "andorranos", con las obligaciones que de ello se desprenden.

Résumé

La Principauté d'Andorre et l'euro.
La Principauté d'Andorre est limitrophe avec l'espace euro. L'économie andorrane, le besoin de régler certains aspects (par exemple l'euro en Andorre) ainsi que les implications économiques et légales sont des raisons suffisantes pour mener à bien des analyses de fond et de forme; ainsi que les conséquences issues des pactes pour frapper des euros « andorrans » et les devoirs qui en découlent.

Abstract

The Principality of Andorra inside the Euro-zone.

The Principality of Andorra adjoins the Euro-zone. The Andorran economy and the need to regulate the fait accompli (the use of the Euro in Andorra) and the economic and legal implications are treated, as are the consequences of the accords for emitting "Andorran" Euros and the obligations thereof.

Introducció

De conformitat amb un principi general de dret, reconegut per la jurisprudència internacional, tot Estat té dret a determinar la seva moneda.¹ El Principat d'Andorra ha pogut determinar, doncs, quina seria la seva pròpia moneda, però ni abans ni immediatament després de la Constitució andorrana del 1993 i de la seva admissió com a Estat membre de ple dret a les Nacions Unides, no va fer ús d'aquest dret, amb la qual cosa no hi ha hagut una moneda oficial pròpia. Tampoc Andorra no va celebrar cap acord monetari amb altres Estats. Aquesta circumstància quedà ben reflectida a la Sentència del Jutjat d'Apel·lacions d'Andorra del 1956: "El Principat d'Andorra està mancat de moneda pròpia i no ha establert el curs forçós de cap espècie monetària en metall o paper".² No obstant això, el copríncep episcopal, segons les atribucions senyoriales que tenia (juntament amb el copríncep francès) des dels Pariatges i segons una anàlisi dels actes dels coprínecs al llarg de la història, ha emès algunes monedes de col·leccionista denominades "diners", amb valor allibe-

1. El Tribunal Permanent de Justícia Internacional va afirmar: "En effet, c'est un principe généralement reconnu que tout Etat a le droit de déterminer lui-même ses monnaies" (CPIJ, arrêt n° 14 du 12 juillet 1929, série A, n° 20/21, affaire concernant le paiement de divers emprunts émis en France, p. 44).

2. Sentència del 4 de setembre del 1956, a OBIOLS, C.: *Jurisprudència civil andorrana*, Ed. Casal i Vall, Andorra la Vella, 1969, p. 132.

rador i de canvi que podia fer-se efectiu a les oficines del Servei d'Emissions o bé a les entitats bancàries més importants del Principat.³ Els bitllets i monedes espanyols i francesos han circulat de fet a Andorra, encara que ha existit llibertat monetària i s'ha pogut operar amb tota classe de monedes.⁴ A partir del dia 1 de gener del 2002 les unitats monetàries dels països veïns foren substituïdes per bitllets i monedes en euros, fet que va incidir de manera directa al Principat d'Andorra, que va dictar les mesures adequades per garantir la transició cap a l'euro.⁵ I en virtut de l'Acord Monetari amb la Unió Europea, del 30 de juny del 2011, el Principat d'Andorra té dret a emetre monedes en euros, utilitzar l'euro com a moneda oficial i l'obligació de donar curs legal als bitllets de banc i monedes en euros emesos pel Sistema Europeu de Bancs Centrals i els estats membres que hagin adoptat l'euro.⁶

La transició cap a l'euro a Andorra

El Sistema Monetari Europeu i la Unió Econòmica i Monetària

Els tractats constitutius de les comunitats europees⁷ no preveien una unió econòmica i monetària entre els membres de la llavors anomenada Comunitat Econòmica Europea, i Comunitat Europea des de l'entrada en vigor del Tractat de Maastricht.⁸ El Tractat de la Comunitat Econòmica Europea (TCEE) estava presidit pel principi que els estats conservarien la seva plena sobirania política, econòmica i financera i només acceptarien limitacions en la mesura que fossin necessàries per al bon funcionament de la CEE. La possibilitat d'una

unió econòmica era un fenomen llunyà, si bé hi hagué iniciatives encaminades a constituir una unió monetària i la creació d'una moneda europea.

Als anys vuitanta es reactivaren els projectes encaminats a donar un nou impuls al procés d'integració comunitària com a estratègia per introduir factors de dinamisme en les economies i les societats dels països membres. Un Mercat Comú, basat en la supressió de la protecció aranzelària i les restriccions quantitatives al comerç entre les economies comunitàries, quedava molt lluny de l'àrea de lliure circulació de mercaderies, serveis i factors de producció que havia proposat inicialment el TCEE. Realment, el Mercat Comú continuava fragmentat per la persistència de formalitats i demores generadores de costos duaners, la utilització de pràctiques restrictives en les compres públiques amb finalitats protectores, el laberint de normes i reglaments tècnics aplicats als diversos països, les disparitats fiscals, les restriccions a la lliure prestació de serveis, entre altres.

L'Acta Única Europea del 1986 tenia per objecte la realització progressiva de la unió econòmica i monetària, necessària per a impulsar el mercat interior. L'Informe Delors, del 17 d'abril del 1989, va analitzar el projecte comunitari, determinà les característiques i condicions d'una Unió Econòmica i Monetària (UEM), que suposava la convertibilitat total i irreversible de les monedes, la plena liberalització dels moviments de capital, la integració dels mercats financers i la fixació irrevocable dels tipus de canvi.

La primera fase de la UEM va començar el dia 1 de juliol del 1990, amb un pla de convergència europeu destinat a aconseguir l'eliminació dels

3. Pot consultar-se per a aquest tema: VIÑAS FARRÉ, R.-MATAMALA ISCLA, P.: "El ius monetae del Copríncep Episcopal", a *La moneda a Andorra*, Editat per Banc Agrícola i Comercial d'Andorra, Impremta Principat, Encamp, 1991, p. 63-136. També: VIÑAS FARRÉ, R.: "La moneda en Andorra", *Revista Jurídica de Catalunya*, 1983, p. 365-384.

4. La història permet comprovar que els canvis en els sistemes monetaris dels països veïns han tingut repercussions a les Valls d'Andorra i que el Consell General alguna vegada ha hagut d'emetre moneda pròpia de curs obligatori a les Valls. Es tractava de vals andorrans de paper moneda del període de la Guerra Civil Espanyola, garantits per bitllets del Banc Nacional d'Espanya i sota la responsabilitat del Consell General (Cfr.CANTURRI, P.: "La moneda a Andorra a través de la història", *La moneda a Andorra*, cit., p. 11-58). Limitant-nos als diferents sistemes monetaris espanyols dels segles XVIII i XIX (set sistemes monetaris entre la Pragmàtica de 25 d'agost del 1772 i la Llei de 26 de juny de 1864), podem seguir la seva incidència a les Valls d'Andorra a través dels documents i les monedes trobades en territori andorrà. El 1856, quan es va crear el Banc d'Espanya, hi havia 15 bancs emissors i 21 monedes diferents a Espanya. La Llei de 26 de juny del 1864, que introduí en la moneda espanyola el sistema mètric decimal, substituï el *ral* per l'*escut*. En aquell temps la pesseta no era una unitat monetària, sinó el nom popular de la peça encunyada en argent de circulació més corrent: pesseta i real de a dos (d'argent) eren la mateixa cosa. La pesseta es transformà, per primera vegada, en oficial i fou la unitat del sistema monetari al Principat de Catalunya, imposada per l'ocupació francesa. La pesseta es convertí en la unitat del sistema monetari de "tots els dominis espanyols" amb el Decret de 19 d'octubre del 1868, que fixava

els metalls, pes i llei de les diferents peces segons les especificacions tècniques de la Unió Monetària Llatina, de la qual formaren part França, Itàlia, Bèlgica, Suïssa i Grècia (Cfr. *Diccionario de la Administración Española de Martínez Alcobilla i Colección Legislativa de España*, Tomo CI, 1r semestre de 1869, p. 409 i seg.).

5. La Llei reguladora de les mesures per garantir la transició cap a l'euro al Principat d'Andorra, de l'11 d'octubre del 2000, va integrar en el marc jurídic andorrà els principis bàsics que han de regular la introducció a Andorra de la nova moneda (BOPA, núm.65, any 12, de 08.11.2000).

6. Article 1 de l'Acord Monetari entre la Unió Europea i el Principat d'Andorra, signat a Brussel·les el 30 de juny del 2011, DOUE C 369, de 17.12.2011.

7. Tractat constitutiu de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer (París, 18.04.1951); Tractat constitutiu de la Comunitat Econòmica Europea (Roma, 25.03.1957); Tractat constitutiu de la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (Roma, 25.03.1957).

8. El Tractat de Maastricht fou signat el 7 de febrer del 1992. Conservem, en el possible, les sigles originals: CEE, CE, amb el benentès que el canvi de sigles a UE es deu al Tractat de Lisboa, que va modificar el Tractat de la Unió Europea i el Tractat Constitutiu de la Comunitat Europea, que va entrar en vigor l'1 de desembre del 2009. Com que la Unió Europea substitueix i succeeix la Comunitat Europea, tots els instruments jurídics conclosos amb la Comunitat Europea es consideren conclosos amb la Unió Europea. L'edict del ministre d'Affers Exteriors i Relacions Institucionals d'Andorra fa públic al Principat d'Andorra el canvi de sigles (BOPA, núm. 013, any 22, del 10.03.2010).

desequilibris macroeconòmics i una coordinació efectiva de les polítiques econòmiques dels països membres i la supressió efectiva de tota restricció als moviments de capitals, implantant una total llibertat de pagaments.⁹

La segona fase es va iniciar el dia 1 de gener del 1994, prèvia signatura del Tractat de la Unió Europea,¹⁰ que és el marc jurídic de la moneda única i de tota la unió econòmica i monetària. Es va crear l'Institut Monetari Europeu, amb la missió de preparar el funcionament del Banc Central Europeu, compatibilitzant les normatives dels estats membres amb els estatuts del Sistema Europeu de Bancs Centrals i del Banc Central Europeu.

La tercera fase de la UEM s'inicià l'1 de gener del 1999 i tingué lloc la introducció programada de l'euro, determinant el seu règim jurídic i els tipus de conversió de l'euro i les monedes dels estats membres que l'adoptessin, cosa que requeria també una refosa del sistema monetari europeu i la creació de noves regles encaminades a canalitzar les fluctuacions de les monedes dels estats no participants en l'euro. A més a més dels vincles amb les monedes dels estats membres no participants, existeixen nombrosos vincles entre l'euro i les monedes de tercers països. Hi ha acords directament celebrats per la Comunitat i altres que només la vinculen indirectament a través de la continuació de compromisos contrets per un dels membres participants en l'euro abans de la seva creació.

La Llei reguladora de les mesures per garantir la transició cap a l'euro al Principat d'Andorra, de l'11 d'octubre del 2000

L'adopció de l'euro com a moneda única dels estats participants, especialment Espanya i França, va tenir conseqüències per al Principat d'Andorra en els àmbits econòmic, comercial i financer, ja que s'utilitzaven majoritàriament les unitats monetàries dels països veïns en les transaccions comercials.

Era necessària una llei andorrana que regulés les mesures per garantir la transició cap a l'euro al Principat d'Andorra, ja que en no ser membre de la UE els reglaments comunitaris que definien el marc jurídic de l'euro no eren directament aplicables a Andorra. Per aquesta raó, el Consell General va aprovar la Llei reguladora de les mesures per garantir la transició cap a l'euro al Principat d'Andorra, de l'11 d'octubre del 2000.¹¹ No és una llei d'introducció de l'euro, atès que

qui introdueix l'euro a Andorra no és una llei andorrana, sinó el Reglament (CE) 974/98 del Consell del 3 de maig de 1998, que Andorra incorpora a l'ordenament jurídic mitjançant la "incorporació material" o *Kopiermethode*, transcrivint íntegrament el text comunitari europeu. Aquesta Llei vol facilitar a la població d'Andorra l'ús de la nova moneda, millorar el coneixement dels mecanismes de coexistència amb les antigues unitats monetàries durant el període transitori i, en general, fer possible el trànsit més imperceptible i assolit cap a la nova moneda. Direm també que la Llei parteix d'una posició conceptualista en la qual es reafirmen la neutralitat de la modificació i s'ofereixen regles generals que completen la introducció de l'euro com a moneda única al Principat d'Andorra. Els objectius estan ben definits a l'exposició de motius:

"La Llei garanteix la continuïtat dels contractes, la transparència en la redenominació d'imports, mitjançant l'obligatorietat d'aplicació dels tipus de conversió i d'arrodoniment, el principi de no prohibició no obligació, i la gratuïtat en les operacions de redenominació i canvi de bitllets i monedes".

Quant a l'àmbit d'aplicació, l'article 1 de la Llei considera, d'acord amb els reglaments comunitaris, un principi bàsic generalment acceptat que la introducció de la nova moneda no afecta la continuïtat dels contractes i altres instruments jurídics, entenent com a *instruments jurídics*: les disposicions legals i reglamentàries, els actes administratius, les resolucions judicials, els contractes, els actes jurídics unilaterals, els instruments de pagament diferents de bitllets i monedes i la resta d'instruments amb efectes jurídics. A partir de l'entrada en vigor de la Llei, els drets i les obligacions de qualsevol unitat monetària "s'entendran també en euros i fins al 31 de desembre del 2001, i únicament en euros a partir de l'1 de gener del 2002". Les conversions de les antigues monedes a euros són gratuïtes per als consumidors, per la qual cosa no es poden cobrar despeses, comissions, suplementos, preus o altres conceptes similars o amb efecte anàleg sobre aquests tipus d'operacions (art. 2).

La redenominació del capital social de les societats en euros s'efectua per un dels dos mètodes continguts als articles 4 i 5 de la Llei: a) redenominació simple del capital social: aplicar el tipus de conversió fix a la xifra de capital social; b) redenominació del capital social amb ajust del valor nominal de les accions: si el valor nominal de l'acció

9. Directiva del 24 de juny del 1988, en vigor des de l'1 de juliol del 1990.

10. Article 109 E del TUE (DOCE L 293 de 27.11.1993).

11. BOPA, núm. 65, any 12, de 08.11.2000. La Llei reproduceix el Reglament (CE) núm. 1103/97 del Consell del 17 de juny de 1997 sobre determinades disposicions

relatives a la introducció de l'euro; Reglament (CE) núm. 974/98 del Consell del 3 de maig de 1998 sobre la introducció de l'euro; Reglament (CE) núm. 2866/98 del Consell del 31 de desembre de 1998 sobre els tipus de conversió entre l'euro i les monedes dels estats membres que adopten l'euro.

o participació resultant és una xifra amb més de dos decimals, l'òrgan de govern de la societat pot acordar l'augment o la reducció del capital social amb la finalitat d'arrodonir el valor nominal de l'acció o participació al cèntim més pròxim.

A partir de l'entrada en vigor de la Llei, els notaris han de fer constar d'ofici, en els instruments públics que autoritzin i que expressin algun import monetari denominat en alguna de les unitats monetàries europees que són substituïdes per l'euro, el seu equivalent en euros, i aplicar el tipus fix de conversió i les normes d'arrodoniment (art. 6).

Pel que fa als contractes referenciats, l'article 7 estableix que si un índex que referencia un contracte o un instrument jurídic desapareix amb l'entrada de l'euro, aquest serà substituït per un índex equivalent. La pèrdua de curs legal de bitllets i monedes d'unitats monetàries europees que desapareixen amb l'euro queda supeditada a la norma que dicti el país emissor (art. 9).

D'una manera sintètica, podem dir que la Llei enuncia una sèrie de principis:

- a) principi de neutralitat: la introducció de l'euro no produeix alteració del valor dels crèdits o deutes;
- b) principi de fungibilitat: les referències contingudes en qualsevol instrument jurídic a imports monetaris expressats en unitats monetàries europees que desapareixen amb l'euro tindran la mateixa validesa i eficàcia com si es tractés d'imports expressats en euros, d'acord amb el tipus de conversió;
- c) principi d'equivalència nominal: l'import monetari expressat en euros procedent de l'aplicació a un import monetari expressat en unitats monetàries europees que desapareixen amb l'euro del tipus de conversió una vegada arrodonit, és equivalent;
- d) principi de *no prohibició-no obligació* durant el període transitori,

12. La CEE va celebrar acords amb l'Estat de la Ciutat del Vaticà, la República de San Marino i el Principat de Mònaco. El Concordat celebrat entre la República Italiana i la Santa Seu, de l'11 de febrer del 1929, completat per un Conveni monetari, del 3 de desembre del 1991, conferia al Vaticà el dret a encunyar monedes en lires dotades de curs legal a Itàlia. El Consell de la CE autoritzà l'obertura de negociacions monetàries amb la Santa Seu (en nom de l'Estat de la Ciutat del Vaticà) el 31 de desembre del 1998. El Conveni Monetari entre la República Italiana, en nom de la Comunitat Europea, i l'Estat de la Ciutat del Vaticà i, en el seu nom, la Santa Seu, fou signat el 29 de desembre del 2000 (DOCE, n.úm. C 299, de 25.10.2001). La República de San Marino estava vinculada a la República Italiana mitjançant un acord monetari, del 21 de desembre del 1991, que li conferia el dret a encunyar monedes tècnicament idèntiques a les lires i de curs legal al territori italià. La Decisió del Consell de la CE del 31 de desembre del 1998 autoritzà negociacions monetàries amb la CE. El Conveni Monetari entre la República Italiana, en nom de la Comunitat Europea, i la República de San Marino acordà que a partir del dia 1 de gener del 2002 San Marino donaria caràcter de curs legal als bitllets i monedes en euros (DOCE, n.úm. C 209, de 27.07.2001). Pel que fa al Principat de Mònaco, existien relacions monetàries amb França; el franc francès circulava per Mònaco i el Principat de Mònaco podia emetre monedes idèntiques als francs francesos,

del 8 de novembre al 31 de desembre del 2001: el principi de no prohibició implica que no ha d'existir cap prohibició legal a l'ús de l'euro quan les parts així ho decideixin i quedi inclòs en els acords que es formalitzin; l'aplicació del principi de no obligació suposa que cap de les parts d'un acord no pot exigir unilateralment l'ús de l'euro, a menys que així quedi reflectit en l'acord.

L'euro, moneda oficial. L'acord monetari entre la Unió Europea i el Principat d'Andorra, del 30 de juny del 2011

Les negociacions prèvies

La Declaració número 6, annexa al Tractat de Maastricht, relativa a les relacions monetàries amb la República de San Marino, l'Estat de la Ciutat del Vaticà i el Principat de Mònaco, estableix el següent:

“La Comunitat es compromet a facilitar les renegociacions dels acords existents, segons es mostri necessari, tot seguit de la introducció de l'ecu com a moneda única”.¹²

Podem observar que no es fa cap referència a Andorra. Hi havia dues raons per explicar l'absència de menció al TUE. En primer lloc, el Principat d'Andorra es va dotar d'una Constitució l'any 1993, un any després de la signatura del Tractat de Maastricht,¹³ i va ser admesa com a membre de les Nacions Unides, on va ocupar el número 184 com a Estat membre de ple dret.¹⁴ En segon lloc, hi havia incertesa quant a la participació simultània d'Espanya i França a la zona euro, i seguir només a un dels dos estats veïns hauria creat dificultats polítiques al Principat d'Andorra.¹⁵

Les autoritats andorranes sol·licitaren a la Comissió de la CE i a la Presidència italiana, per carta el juliol del 2003, l'obertura de negociacions amb la Comunitat tendents a la celebració d'un acord monetari.

amb un curs legal limitat, en principi, al territori monegasc. La Decisió del Consell de la CE, de 31 de desembre del 1998, va establir que el Govern francès conduiria les negociacions amb el Govern de Mònaco en nom de la CE, negociacions que varen acabar el 24 de desembre del 2004, i es va signar el Conveni Monetari entre el Govern de la República de França, en nom de la Comunitat Europea, i el Govern de S'Altesa Sereníssima el Príncep de Mònaco (DOCE n.úm. L 142, de 31.05.2002).

13. Fou signat el 7 de febrer del 1992 i va entrar en vigor l'1 de novembre del 1993 (DOCE, n.úm. C 340, de 10.11.97).

14. A/RES/47/232, de 14 de setembre del 1993. Com que el Govern andorrà no va actuar de forma gaire conforme amb els preceptes constitucionals, ja que la Carta de les Nacions Unides és un tractat internacional i era necessària la preceptiva autorització del Consell General i la manifestació del consentiment dels coprínceps, segons els articles 44, 45 i 46 de la Constitució, aquesta situació irregular es va convalidar el novembre del 1993 (BOPA del 29.11.1993).

15. ANGEL,B.: “Política de cambio del euro y acuerdos de vinculación entre el euro y las monedas de terceros países”, *Información Comercial Española (ICE)*, gener-febrer 2005, n.úm. 820, p. 94-95.

La Comissió Europea va donar una Recomanació el 19 de febrer del 2004 en què hi ha un article que introdueix una doble condició per al cas d'Andorra: les negociacions monetàries s'iniciarien si el Principat d'Andorra rubricava l'acord fiscal i es comprometia a finalitzar-lo abans d'una data acordada amb la CE i aquestes culminarien si Andorra ratificava prèviament l'acord fiscal. L'obertura efectiva de les negociacions fou decidida el 21 d'octubre del 2004. Des de llavors ençà es realitzaren diverses reunions tècniques entre les parts implicades: representants de la Comissió Europea, d'Espanya, de França i del Banc Central Europeu.

La primera reunió tècnica va tenir lloc el dia 28 d'octubre del 2004 a Brussel·les, on es varen establir els procediments de la futura negociació i es varen repassar els àmbits legislatius vinculats a l'acord. La Comissió va comunicar el lliurament d'una llista indicativa de la legislació que hauria de tenir Andorra sobre: legislació bancària i financeria, supervisió i activitat de les entitats de crèdit; legislació relativa a la prevenció del blanqueig de diner i del finançament del terrorisme; legislació relativa a la prevenció de riscos sistèmics en els sistemes de pagament i en els de compensació i de liquidació d'operacions de títols; legislació en l'àmbit de la comunicació de dades estadístiques; legislació relativa a la protecció de l'euro i dels mitjans de pagament contra el frau i la falsificació; legislació relativa a les peces i als bitllets de banc en euros.

La segona reunió tècnica tingué lloc el 21 de desembre del 2004 en què es va analitzar el compliment dels textos sol·licitats per part d'Andorra. Per altra part, la UE enuncià una sèrie de principis que considerava bàsics per a qualsevol relació amb Andorra. Tot això es va sotmetre a consideració del Govern andorrà, ja que es requeria un posicionament oficial per a la continuació de les negociacions. La reunió prevista per al mes de març del 2005 no es va arribar a celebrar, ateses les eleccions del 4 de març del mateix 2005. Durant aquests anys es va signar l'Acord entre Andorra i la Comunitat Europea relatiu a l'establiment de mesures en matèria de fiscalitat de l'estalvi, que va entrar en vigor el dia 1 de juny del 2005.¹⁶

El dia 23 d'octubre del 2006 va tenir lloc la tercera reunió tècnica. La

Comissió va demanar que li fossin tramesos els avantprojectes de lleis andorranes prèviament a la seva entrada al Consell General per tal de contrastar-ne l'adequació als textos comunitaris. La delegació andorrana es va comprometre a trametre quadres de concordança entre els projectes de llei i la legislació comunitària. Les negociacions es varen aturar per avaluar de la manera més acurada possible els aspectes de la normativa de la UE que Andorra no podia assumir o que resultaven difícilment adaptables.

En aquesta època, Andorra va fer avenços en matèria de transparència fiscal. El Govern va signar a París, el 10 de març del 2009, la "Declaració del Principat d'Andorra", que suposava el compromís d'establir acords d'intercanvi d'informació en matèria fiscal que permetrien l'intercanvi, amb sol·licitud prèvia de les autoritats dels estats concernits, recollint els principis del model OCDE d'acords d'intercanvi d'informació. El Consell General va aprovar la Llei 3/2009, del 7 de setembre, d'intercanvi d'informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia.¹⁷ El text legislatiu estableix una nova modulació del secret bancari, en la línia que va marcar el Tribunal Constitucional quan diu: "El secret bancari no és ni molt menys absolut a Andorra, ni únicament pot ser aixecat per raó de l'article 145 del Codi Penal".¹⁸

Posteriorment, es varen redactar projectes de l'acord monetari. El 26 de gener del 2011 es va obtenir una versió francesa del projecte d'acord monetari amb un annex sobre disposicions comunitàries que havien d'ésser implementades per l'Ordenament jurídic andorrà. El text definitiu fou signat a Brussel·les per Olli Rehn, membre de la UE, i per Antoni Martí Petit, cap de Govern d'Andorra, el dia 30 de juny del 2011.¹⁹ El 24 de novembre del 2011, el Consell General va aprovar per unanimitat la ratificació de l'Acord, que va entrar en vigor l'1 d'abril del 2012.

Examen de l'Acord Monetari entre la Unió Europea i el Principat d'Andorra: drets i compromisos

L'Acord Monetari (AM) consta de set considerants, catorze articles i adjunta un annex que conté disposicions comunitàries que han d'ésser implementades per l'ordenament jurídic andorrà amb uns terminis de transposició d'entre els dotze mesos i sis anys, a partir de

16. BOPA núm. 039, any 17, del 04.05.2005. Per aplicar l'Acord entre la CE i Andorra es va aprovar i publicar la Llei 11/2005, del 13 de juny.

17. BOPA, núm. 67, any 21, del 21.09.2009. El Reglament de desenvolupament fou publicat al BOPA, núm. 14, any 23, del 02.03.2011.

18. Aute del Tribunal Constitucional del 13 de juliol del 2001 (BOPA, núm. 67, any 13, del 18.07.2001). Altres modulacions del secret bancari es troben a la Llei 11/2005, de 13 de juny, d'aplicació de l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Europea relativa a l'establiment

de mesures equivalents a les previstes a la Directiva 2003/48/CE del Consell en matèria de fiscalitat dels rendiments d'estalvi en forma de pagament d'interessos. També a la Llei 28/2008, de l'11 de desembre, de modificació de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional, del 29 de desembre del 2000, que va introduir el reconeixement de l'intercanvi d'informació en matèria tributària.

19. DOUE, núm. C 369, de 17.12.2011.

l'entrada en vigor de l'Acord. Aquestes disposicions es divideixen en els quatre àmbits següents:

- a) Prevenció del blanqueig de capitals.
 - b) Prevenció del frau i la falsificació.
 - c) Normes sobre els bitllets i les monedes en euros.
 - d) Legislació financera i bancària, incloent-hi la informació estadística.
- D'una manera breu i concisa desenvoluparem el contingut de l'AM i farem esment del seu impacte sobre l'Ordenament jurídic andorrà.

L'euro, moneda oficial d'Andorra. Emissió de monedes en euros pel Principat d'Andorra

La Llei reguladora de les mesures per garantir la transició cap a l'euro no va declarar l'euro com a moneda oficial a Andorra, només va evi-denciar que la utilització de l'euro al Principat es limitava a reconèixer l'euro com a moneda de curs legal, com a unitat monetària acceptada a efectes del compliment dels deures i obligacions generals per les transaccions amb contingut econòmic.

El considerant 3 de l'AM ja fa constar que l'euro serà la moneda oficial del Principat d'Andorra. Això queda reflectit a l'article 1, en dispo-sar: "el Principat d'Andorra tindrà dret a utilitzar l'euro com a moneda oficial", de conformitat amb el Reglament (CE) núm. 1103/97 i el Reglament (CE) núm. 974/98, que estableixen les normes i els prin-cipis bàsics que cal respectar per garantir i facilitar la nova moneda als Estats membres participants.

El Principat d'Andorra, per altra part, donarà curs legal als bitllets de banc i monedes en euros. Andorra no podrà emetre bitllets de banc, però sí que podrà emetre monedes en euros a partir del dia 1 de juliol del 2013 (art. 2). El Comitè Mixt, compost per representants andor-rans i de la UE (Comissió Europea, el Regne d'Espanya, la República Francesa i el Banc Central Europeu), decidirà el límit anual d'emissió de monedes per part del Principat d'Andorra com la suma del següent: - Una part fixa, l'import de la qual per a l'any 2013 s'estableix en 2.342.000 euros, quantitat que podrà ésser revisada anualment pel Comitè Mixt, tenint en compte tant la inflació, sobre la base de la infla-ció IPCA de la zona euro en els dotze mesos anteriors, com les pos-sibles tendències significatives que afectin el mercat de monedes de col·lecció en euros.

- Una part variable, que correspondrà a l'emissió mitjana per càpita de moneda de la zona euro en els dotze mesos anteriors multiplicada pel nombre d'habitants del Principat d'Andorra (art. 3).

Podríem deduir de la redacció de l'article 2 que la part fixa només està vinculada a l'evolució de la inflació de la zona euro, sense tenir en compte l'evolució de l'economia andorrana.

El Principat d'Andorra ha de notificar a la Comissió Europea, al Regne

d'Espanya i a la República Francesa, com a molt tard l'1 de setembre de cada any, el valor nominal total de les monedes que prevegi eme-tre en el curs de l'any següent (art. 6.2).

Les monedes en euros emeses pel Principat seran idèntiques a les emeses pels estats membres de la UE que ja han adoptat l'euro, pel que fa al valor nominal, curs legal, característiques tècniques, trets artístics de la cara comuna i trets artístics comuns de la cara nacional (art. 4). Les monedes seran encunyades per la "Fàbrica de Moneda de la UE de la seva elecció amb experiència en l'encunyació de mone-des en euros" (art. 5). Almenys el 80% de les monedes en euros per al Principat d'Andorra destinades a la circulació es posaran en circu-lació al seu valor nominal.

La meitat del volum de monedes en euros s'afegirà al volum de monedes emeses per Espanya i l'altra meitat al volum de monedes emeses per França (art. 6).

Quant a l'emissió de **monedes de col·lecció**, es fa una distinció entre monedes de col·lecció en euros i monedes de col·lecció denominades en diners.

L'emissió de monedes de col·lecció en euros pel Principat d'Andorra s'ajustarà a les directrius de la UE sobre monedes de col·lecció en euros, les quals exigeixen, entre altres coses, l'adopció de caracterís-tiques tècniques, trets artístics i denominacions que permetin distingir les monedes de col·lecció en euros de les destinades a la circulació.

Pel que fa a les monedes de col·lecció denominades en diners, l'A-cord Monetari en permet l'emissió. L'article 7 estableix:

"El present Acord s'entén sense perjudici del dret del Principat d'An-dorra a continuar emetent monedes de col·lecció denominades en diners".

També convé destacar ara que les entitats de crèdit i altres entitats financeres autoritzades a portar a terme les seves activitats en el ter-ritori andorrà, podran accedir als sistemes de pagament interbancari i de pagaments i liquidació de valors de la zona euro (art. 9).

Compromisos contrets per Andorra. Especial menció de l'Acord IOSCO (Acord Multilateral de l'Organització Internacional de Comissions de Valors sobre la Consulta, la Cooperació i l'Intercanvi d'Informació)

Com a fruit de l'AM, Andorra ha de fer front a una sèrie de compromi-sos, que els considerants 3 i 4 ho resumeixen així:

a) El Principat d'Andorra ha de garantir que les normes de la UE sobre monedes i bitllets de banc denominats en euros, incloses les relacio-nades amb la protecció de l'euro contra la falsificació, siguin aplica-bles al seu territori.

b) Ha d'aplicar-se gradualment al Principat d'Andorra la legislació financera i bancària de la UE pertinent sobre la prevenció del frau i la

falsificació de mitjans de pagament diferents de l'efectiu i l'obligació de notificar les dades estadístiques, a fi d'assegurar condicions d'igualtat.

Aquests compromisos estan recollits després a l'article 2, que fa una remissió a l'Annex, on consten les normes i actes jurídics de la UE que han d'ésser transposades directament o per actuacions equivalents a l'ordenament jurídic andorrà, en un termini entre els 12 i 18 mesos, pel que fa a les monedes i bitllets de banc i prevenció de blanqueig de capitals, i entre els 4 i 6 anys, en el que es refereix a la legislació financera i bancària.

Les normes i actes jurídics continguts a l'Annex seran modificats per la Comissió Europea sempre que ho cregui convenient, per la qual cosa podem afirmar que Andorra es compromet a adoptar les disposicions que siguin aprovades per la UE i hi haurà una adopció quasi automàtica i constant de la normativa que aprovin les institucions europees. Se suposa que Andorra podrà accedir als processos de preparació i consulta de les noves regles de la UE, però no participar en les seves deliberacions. Llegim a l'article 8.4:

“La Comissió modificarà l'annex una vegada l'any, o més sovint, si ho creu adient, en consideració als nous actes jurídics i normes de la UE pertinents i a les modificacions vigents. El Comitè Mixte decidirà posteriorment els plaços oportuns i raonables per a l'aplicació per part del Principat d'Andorra dels nous actes jurídics i normes afegides a l'annex”.

El que antecedeix mostra que el mecanisme dels acords bilaterals sectorials, utilitzat per regular les relacions de Suïssa amb la UE, ha quedat esgotat i un nou enfocament en què s'integri el cabdal comunitari s'ha posat en marxa, com en el cas d'Andorra i dels estats europeus de reduïdes dimensions, com Mònaco i San Marino.

L'Acord IOSCO

L'article 2.2 b) de l'AM estableix que el dret a emetre monedes d'euro està supeditat a la signatura pel Principat d'Andorra de l'Acord IOSCO, “dins d'un termini de, com a màxim, 18 mesos a partir de l'entrada en vigor del present Acord”. Aquest compromís sembla requerir-se amb l'objectiu d'emetre monedes i no com una obligació genèrica derivada de la pròpia signatura de l'AM. Observem que la signatura obligatòria de l'Acord IOSCO no és exigida a altres petits estats europeus que són part en acords monetaris amb la UE, com Mònaco, San Marino o la Ciutat del Vaticà. Aquesta diferència de tracte es deuria a la desconfiança generada en el curs de les negociacions d'Andorra amb la UE.

L'Acord multilateral IOSCO regula un règim de cooperació entre supervisors de diferents estats amb el propòsit de proporcionar assistència mútua i intercanvi d'informació per imposar i assegurar

el compliment de les legislacions relatives a la integritat dels mercats de valors, per tant està adreçat exclusivament al compliment de les legislacions dels mercats de valors. Els àmbits que són objecte de l'Acord IOSCO estan assenyalats a l'apartat 4:

- a. informació privilegiada, manipulació de preus, informació rellevant, falsa o enganyosa i qualsevol altra pràctica fraudulenta o manipuladora referida a valors o a productes derivats, incloent pràctiques inductores, maneigs de fons d'inversors i ordres de clients;
 - b. el registre, emissió, oferta o venda de valors i productes derivats, i els requisits d'informació que s'hi relacionin;
 - c. intermediaris del mercat, incloent-hi els assessors d'inversions i de negociació als quals es requereix autorització o registre, institucions d'inversió col·lectiva, societats i agències de valors i entitats habilitades per portar registre d'anotacions a compte; i
 - d. mercats, borses de valors i empreses de liquidació i compensació.
- L'Acord IOSCO és un tractat internacional, però, a diferència d'altres convenis internacionals no modifica per si mateix la legislació andorrana. L'apartat 6, lletra a) ho diu explícitament:

“Les disposicions del present Acord d'Enteniment no pretenen crear obligacions vinculants ni reemplaçar les legislacions nacionals”.

El Principat d'Andorra l'ha de signar dins d'un termini màxim de 18 mesos, això comporta la revisió de la legislació andorrana que regula les entitats operatives del sistema financer i l'acreditació de l'acompliment de les clàusules de l'Acord IOSCO mitjançant un procés d'avaluació descrit a l'Apèndix B de l'esmentat Acord, en el qual intervé l'Equip de Verificació, el Grup d'Escrutini i el Comitè de tres presidents. Vegem la posada en pràctica del procediment.

En primer lloc, l'Equip de Verificació avalua la petició de l'organisme sol·licitant del Principat d'Andorra (INAF) i s'estableix contacte directe amb els representants del Principat. Es valora si la legislació d'Andorra permet donar compliment als compromisos continguts a l'Acord IOSCO. A partir d'aquest moment, s'elabora un informe i es fa la recomanació pertinent al Grup d'Escrutini.

En segon lloc, l'Equip d'Escrutini revisa l'informe que li ha estat tramès per avaluar si el sol·licitant compleix els requisits exigits. Llavors es fa una recomanació general que serà sotmesa a l'aprovació dels tres presidents.

En tercer lloc, el Comitè dels tres presidents (integrat pels presidents del Comitè Tècnic, Comitè Executiu i Comitè de Mercats Emergents) emet la decisió final.

Els representants d'Andorra tenen la facultat d'ésser escoltats en totes les fases del procediment, per aclarir qualsevol dubte que es plantegi o saber anticipadament el resultat al qual s'hagi arribat.

Si la valoració de l'IOSCO fos negativa, Andorra hauria de modificar

les disposicions de l'ordenament jurídic que poguessin impedir el compliment de les clàusules de l'Acord IOSCO. És una condició imposada per l'article 2 de l'AM.

L'Acord IOSCO implica donar informació nominativa sobre els beneficiaris i interventors en transaccions relatives a valors i derivats, sense que la transmissió d'aquesta informació estigui sotmesa als mateixos procediments establerts pels acords en matèria d'informació fiscal. Ara bé, en determinades circumstàncies, es podrà denegar el requeriment de l'assistència mútua i d'intercanvi d'informació, segons preveu l'apartat 6 del mateix Acord IOSCO.

L'apartat 6, lletra b) estableix que la legislació nacional sobre secret o bloqueig d'informació “no impedirà l'obtenció i subministrament a l'Autoritat Requerida de la informació...”. Pel que fa a la concreció de l'esmentat “intercanvi d'informació”, l'apartat 7 ho descriu així:

“- els registres actuals que resultin suficients per a reconstruir totes les transaccions sobre valors i productes derivats, incloent el registre de tots els fons i actius dipositats o retirats d'una entitat de crèdit o d'una societat o agència de valors i que estiguin relacionats amb dites transaccions;

- els registres que identifiquin: el destinatari final (*beneficial owner*) i la persona que exerceix el control i, per a cada transacció, el titular del compte; la quantitat comprada o venuda; l'hora de la transacció; el preu de la transacció; i la persona física i l'entitat de crèdit o l'intermediari que va intervenir en la transacció; i

- la informació que identifiqui els propietaris finals o les persones que exerceixin el control sobre les persones jurídiques constituïdes en la jurisdicció de l'Autoritat Requerida”.

La informació i la documentació confidencial proporcionada com a resposta a un requeriment d'assistència té un ús limitat, segons s'estableix a l'apartat 10 de l'Acord IOSCO, ja que la utilització de la informació per a qualsevol finalitat diferent de la prevista “haurà d'obtenir el consentiment de l'Autoritat Requerida”; no obstant això, els límits no queden gaire ben definits.

Quins són els usos autoritzats de la informació proporcionada? L'apartat 10, lletra a) parla de “la instrucció d'un procediment d'inspecció o sanció en l'àmbit civil o administratiu, el suport en les activitats de supervisió, inspecció i sanció d'una organització autoregulada (en la mesura que dita organització estigui involucrada en la supervisió de la negociació o de la conducta que sigui objecte del requeriment), l'assistència en una causa penal, o portar a terme qualsevol investigació per un càrrec de caràcter genèric relatiu a la violació d'una disposició especificada en el requeriment, en el supòsit que dit càrrec es refereixi a una violació de la legislació competència de l'Autoritat Requerida. Aquesta utilització podrà incloure procediments públics d'inspecció i sanció”.

Convé destacar que no podrà ser denegada l'assistència mútua i l'intercanvi d'informació “en el fet que la conducta que s'està investigant no suposaria incompliment de la legislació de l'Autoritat Requerida”. En quins supòsits es podrà denegar el requeriment d'assistència? L'apartat 6, lletra e) de l'Acord IOSCO estableix la possibilitat de denegar el requeriment d'assistència “quan impliqui una actuació per part de l'Autoritat Requerida que contravengui la seva legislació nacional”; també quan “un procediment penal hagi estat prèviament iniciat en la jurisdicció de l'Autoritat Requerida basada en els mateixos fets i contra les mateixes persones, o quan les mateixes persones hagin estat prèviament objecte de sanció en base als mateixos càrrecs per part de les autoritats competents en la jurisdicció de l'Autoritat Requerida, a menys que l'Autoritat Requerida pugui demostrar que les sancions o mesures addicionals que puguin imposar-se per qualsevol procediment iniciat per l'Autoritat Requerida no foren de la mateixa naturalesa ni suposarien una duplicació de les sancions o mesures ja imposades en la jurisdicció de l'Autoritat Requerida”.

Interpretació de l'Acord Monetari

El problema referent a la interpretació d'un Acord Monetari entre la UE i un tercer país ja va sorgir en el Conveni Monetari entre el Govern de la República de França, en nom de la Comunitat Europea, i el Govern de S'Altesa Sereníssima el Príncep de Mònaco, de l'any 2001. Si bé era necessari garantir una interpretació uniforme del dret comunitari i, concretament, de les disposicions de l'Acord amb Mònaco, l'article 234 del Tractat Constitutiu de la Comunitat Europea no era clar sobre aquesta qüestió. Totes les parts implicades havien expressat el desig comú que la competència del Tribunal de Justícia de la UE s'ampliés a la interpretació de l'Acord Monetari, per la qual cosa decidiren que el mateix TJUE examinés en un context més general la possibilitat de la seva competència en aquests aspectes.²⁰

En el cas de l'Acord Monetari amb el Principat d'Andorra ha quedat ja establerta la competència del TJUE. El considerant 7 diu: “El Tribunal de Justícia de la Unió Europea ha d'ésser l'òrgan responsable de la resolució dels litigis que puguin derivar-se de l'aplicació de l'Acord”.

20. Considerant 16 de l'Acord Monetari (DOCE L 142/61, del 31.05.2002).